

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 97 stemmer; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Første næstformand (From): Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om godkendelse af „Kongeriget Danmarks Hypotekbank“s regnskab for regnskabsåret 1963-64.

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXIII) findes i tiden sp. 4918).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sagen sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning

vedtoges enstemmigt med 104 stemmer.

Første næstformand (From): Der vil nu blive givet finansministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 149) findes i tidenden sp. 3874, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 545).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Anker Jørgensen: Den afgivne betænkning over lovforslaget om at udvide tillægspensionen til også at omfatte tjenestemænd er ikke enstemmig. Forholdet er det, at et flertal — nemlig udvalget minus repræsentanterne for venstre, minus et konservativt medlem og minus repræsentanten for socialistisk folkeparti — mener, at man bør gå ind for den højtærede ministers lovforslag.

De forskellige partier har i betænkningen anstillet nogle betragtninger, som jeg skal omtale lidt nærmere.

Mellem venstre og de konservative er der uenighed. Venstre ønsker, at de selvstændige erhvervsdrivende kommer med ind under ordningen, mens de konservatives ønsker synes at gå ud på, at netop de selvstændige først og fremmest skal klare deres tillægspensionsproblemer igennem tegning af indekskontrakter. Det må være rigtigt at gøre opmærksom på, at de selvstændige erhvervsdrivende har fået tilbud om at gå ind under Arbejdsmarkedets Tillægspension — ganske vist på særlige vilkår, som var affødt af de særlige forhold, hvorunder de skulle gå ind under en sådan ordning. Hvis de ikke underkaster sig de særlige forpligtelser, der her følger med, vil vi få en skæv byrdefordeling.

Det er godt at se, at de konservative i hvert fald slutter sig til flertallet og går ind for, at tjenestemændene skal have tillægspension. De konservative har en bemærkning i betænkningen, som jeg gerne vil kommentere. Man siger, at de, der falder ind under tillægspensionen, ikke bør betale to gange. Derom kan vi i princippet være enige, men forholdet er det, at dette spørgsmål ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkelig afklaret til, at udvalget kunne tage stilling til det. Man var enig om, at det ville være hensigtsmæssigt at udskyde dette spørgsmål, og den nævnte bemærkning forekommer derfor mildest talt overflødig.

Bl. a. det radikale parti peger på, at der er tale om dobbeltadministration. Her må man være opmærksom på, at det indtil nu har været umuligt at finde nogen bedre løsning på dette spørgsmål.

[Anker Jørgensen.]

Socialistisk folkeparti gav under første behandling ved det ærede medlem hr. Morten Lange udtryk for en moderat tilslutning til den højtærede arbejdsministers lovforslag, mens et andet medlem af SF nu i udvalgsbetænkningen i hvert fald tilsyneladende giver udtryk for, at man ikke vil stemme for denne udvidelse af Arbejdsmarkedets Tillægspension.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at understrege, at den tillægspensionsordning, der her er etableret, er skabt, fordi arbejdsmarkedets parter selv løste eller selv lagde op til en løsning af dette problem. Spørgsmålet er løst, fordi lønmodtagernes organisationer rejste krav herom. At så andre områder, bl. a. nogle, som står uden for LO, nu har vist interesse for spørgsmålet, er godt og positivt. Jeg tror, vi er inde i en udvikling, hvorved vi efterhånden kan komme frem til det, som er den egentlige målsætning, nemlig en alle omfattende fuld folkepension med en udvidelse i form af en overbygning med Arbejdsmarkedets Tillægspension i langt større udstrækning, end vi kender det i dag.

Jeg synes, der her skabes praktiske resultater. Der er nogle, som siger, at vi skal have det hele med fra begyndelsen; det er en målsætning, som vel er køn, men som ikke giver de praktiske resultater. Der er brudt vej med Arbejdsmarkedets Tillægspension først for lønmodtagere, arbejdere og funktionærer og nu for tjenestemænd, og der er herved lagt grund til, at vi kan gå videre ad denne vej, så at vi kan få den alle omfattende Arbejdsmarkedets Tillægspension kombineret med den fulde folkepension.

Jeg kan på mit partis vegne give tilslutning til ministerens lovforslag.

Henry Christensen: Det er næppe nødvendigt her endnu en gang at gentage hele argumentationen, der har været fremført vedrørende tillægspensionen. Det er kendt, at vi i mit parti har den opfattelse, at lovgivningsmagten, når der skulle tilvejebringes en forsikringsmæssig overbygning på den bestående folkepension, fra starten burde tilrettelægge den således, at der var adgang for alle befolkningsgrupper til at blive dækket ind. Dette har man ikke gjort, og

man har derved skabt mange vanskeligheder også for en samlet løsning i fremtiden.

Det, vi nu behandler, er spørgsmålet om at flytte tjenestemændene ind under tillægspensionen. Lovforslaget er naturligvis begrundet i, at når alle øvrige lønmodtagergrupper er omfattet af tillægspensionen, bør også tjenestemændene være det.

Dette anerkender vi for så vidt fra mit partis side. Vi har kun to indvendinger. Den ene er, at det måske havde været rigtigst, om man nu havde søgt fremmet en samlet løsning af tjenestemændenes efterløns- eller pensionsproblem, eller hvad man vil; den omstændighed, at man deler behandlingen op i flere afdelinger, skal nok vise sig at gøre den samlede, rigtige løsning vanskeligere.

Den anden indvending, som vækker vor principielle bekymring, er, at der her arbejdes med en lovgivning, som sætter skel i befolkningen og holder grupper, hvis sociale trang er stor, udenfor, og det er ikke noget godt skridt at gøre det, man gør her, hvor man flytter skellet. Målsætningen er at få skellet slettet, og desværre er de oplysninger, vi under udvalgsbehandlingen har fået fra den højtærede minister, ikke af en sådan art, at vi har grund til at forvente, at det er noget, der kommer til at foreligge meget hurtigt. Vi må frygte, at dette skel efterhånden sætter sig dybere spor, og at man skaber en klar social ulighed og også lægger byrder på de skuldre, der ikke har ret mange kræfter til at bære dem. Det er en grundfejl i synspunktet, der har ført til dette resultat, men nu befinder vi os dér.

Venstres stilling til det foreliggende lovforslag vil være i overensstemmelse med den, vi havde ved behandlingen af det oprindelige lovforslag om Arbejdsmarkedets Tillægspension: vi vil undlade at stemme. Jeg har motiveret vore synspunkter, som er grundlag for denne beslutning.

Asger Jensen: Lovforslaget tager alene sigte på at optage tjenestemændene i tillægspensionsordningen, og det har der ikke været store drøftelser om i udvalget. Jeg har imidlertid som også ved første behandling taget nogle andre problemer op omkring tillægspensionen. Det er mest dette, udvalgs møderne er gået med at drøfte, men

[Asger Jensen.]

her har det jo været svært at trænge igennem med noget. Således er det ikke lykkedes at få en lettere eller smidigere administration af ordningen, og det vil også være svært at gribe ind i øjeblikket, da den er under opbygning.

Vi har som ved første behandling rejst spørgsmålet om det urimelige i, at nogle betaler mere end én gang til tillægspensionen. Det ærede medlem hr. Anker Jørgensen talte her, som om vi var enige om, at spørgsmålet skulle løses. Således forstod jeg ikke ministerens udtalelser i udvalget, og jeg vil derfor bede ministeren udtale sig om her, hvorvidt han mener, det er et spørgsmål, der kan og bør løses; jeg har nemlig ikke fået det indtryk, at det var ministerens standpunkt. Hvis det er rigtigt, at vi er enige, vil der også være god mulighed for, at vi kan få spørgsmålet løst. Men vi var ikke enige om at udskyde spørgsmålet. Vi sagde, at når ministeren ikke kunne komme med et forslag til os nu, kunne udvalget vel ikke selvstændigt løse spørgsmålet. Det er derfor, den bemærkning fra det konservative folkeparti er kommet ind, at hvis ikke andre vil tage sig af dette problem, så vil vi gøre det. Jeg synes, det er rimeligt, at dette står i betænkningen.

Svend Haugaard: Det radikale venstres synspunkter er fremhævet i betænkningen, så jeg skal ikke sige mange ord yderligere derom.

Det, der bekymrer os noget i forbindelse med dette lovforslag, er den meget store administration eller den stærke belastning af administrationen, som påføres de arbejdsgivere, der i mange tilfælde skal indbetale til to forskellige pensionskasser. Siden hen kan der også blive nogen ekstra administration, når der kan blive tale om udbetalinger fra ikke mindre end tre forskellige kasser. Det forekommer os meget upraktisk, og når det ærede medlem hr. Anker Jørgensen nu sagde, at man indtil nu ikke har kunnet finde en bedre løsning, vil jeg da gerne anmode om, at man anstrenger sig for at finde frem til en reform på dette område; det er i højeste grad tiltrængt. Jeg mener, det er nødvendigt, at man tænker lidt venligt på de arbejdsgivere, som i forvejen er stærkt belastet med arbejde, og ikke giver

dem mere administrativt besvær end højest nødvendigt. Ikke mindst her, hvor man kommer med en lov med tilbagevirkende kraft, der betyder, at arbejdsgiverne skal finde frem til dem, de både regnskabsmæssigt og rent praktisk skal have ordnet nogle økonomiske mellemværender med, bliver det meget besværligt.

Vi ønsker en reform; vi ønsker en forenkling, men vi har valgt af principielle grunde at give vor tilslutning til og stemme for lovforslaget, selv om vi finder, at det har adskillige skønhedspletter.

Chr. Madsen: Vi har visse betænkeligheder ved gennemførelsen af dette lovforslag, og dem har vi fremført i betænkningen. Jeg skal ikke sige så forfærdelig meget, men vil alligevel komme med et par bemærkninger.

Da man i sin tid fik forelagt ATP-kommissionens betænkning, kunne man klart og tydeligt læse heri, at det frarådedes at gøre tjenestemændene til medlemmer, før man havde fået det store spørgsmål om gennemførelse af en almindelig folkepension ordnet, så tjenestemændene kunne komme ind under bestemmelserne om fuld folkepension, når denne engang skulle gennemføres.

Vi har som sagt nogen betænkelighed ved at få tjenestemændene ind nu. Jeg ved naturligvis ikke, hvad kommissionen i sin tid arbejdede med og diskuterede, før man indføjede dette i betænkningen, men jeg går ud fra, at man har diskuteret emnet ud fra det synspunkt, at hvis man fik tjenestemændene med på et tidligere tidspunkt, ville det blive meget vanskeligt at få ATP forhøjet, og der ville også blive vanskeligheder på andre områder.

Vi har den opfattelse, at hvis man skal nå regeringens målsætning: en tillægspensionsordning i Danmark lig den svenske, så skal der ske betydelige ting med hensyn til forhøjelse af ATP og folkepensionen inden 1970. Regeringens målsætning er jo en pension på ca. 65 pct. af en arbejdsindtægt. Hvis det mål skal nås, skal der ofres betydelige summer på en samlet pensionsordning, der efter 1970 kan komme til at bestå af folkepension og ATP. Vi tror altså, at der med tjenestemændenes indtræden på nuværende tidspunkt kan

[Chr. Madsen.]

blive betydelige vanskeligheder ved at få ATP forhøjet.

Som bekendt var gennemførelsen af ATP et led i en overenskomst. De 5 kr. 40 øre, der ugentlig betales af arbejdsgivere og arbejdere, udgør et tillæg i en overenskomstperiode, et tillæg, som reelt tilhører arbejderne fuldt og helt. Det må antages, at man i kommende overenskomstperioder vil forsøge at få dette bidrag forhøjet og dermed at få en højere pension over ATP. Folketinget er forpligtet til at tage loven op til revision, hvis et parti mener, at der på det område bør gøres noget mere, end selve ATP-loven angiver. Der er altså to muligheder for, at ATP-pensionen kan blive forhøjet. Hvis man nu kunne komme så vidt, at ATP-pensionen blev forhøjet betydeligt inden 1970, ville det være betydeligt lettere at gennemføre fuld folkepension til alle. Hvis det derimod ikke lykkes, vil det med rette kunne siges, at man graver dybe skel i den danske befolkning.

Det ærede medlem hr. Henry Christensen taler altid om skel i befolkningen i forbindelse med ATP. Jeg kan ikke forstå de udtalelser, for det er da det modsatte, der foregår. Der har altid her i Danmark været skel i pensionslovgivningen. Dem, det gik mest ud over, var lønarbejderne. Nu har lønarbejderne imidlertid fået en ordening, ved hjælp af hvilken de kan forsøge at arbejde sig op til en antagelig pension. Det kan da ikke give yderligere skel i befolkningen, tværtimod; det må da være en forbedring af den pensionsmæssige tilstand her i landet. Hvis det kunne lykkes at gennemføre denne forbedring, så lønarbejderne i hvert fald kunne opnå en antagelig pension, før vi går over til ordningen med fuld folkepension til alle, ville vi betragte det som en meget heldig løsning. Regeringens målsætning må jo bevirke, at den inden ret længe kommer med forslag, der viser, hvordan tingene skal gribes an. I denne forbindelse kan det også med nogen vægt anføres, at det at forhøje ydelserne over ATP, det at forlange større bidrag fra arbejdsgiverne, i sig selv vil give en vældig opsparing. Man taler så meget om opsparing, man taler så meget om finanser og økonomi, men man har åbenbart ikke tænkt tilstrækkeligt over, at ATP-fonden ville

kunne få en meget, meget stor indflydelse på dansk økonomi, hvis den fik flere penge at arbejde med. Vi har den opfattelse, at man ved at realisere bestemmelserne i ATP-lovgivningen og ved at gennemføre muligheder for højere bidrag kan løse to problemer: man kan løse pensionsproblemet for lønarbejderne, og man kan fremme en meget, meget stor opsparing her i landet, en opsparing, der kan bruges til fornuftige og nødvendige ting.

Jeg vil slutte med endnu en gang at opfordre den højtærede arbejdsminister til at meddele os, hvornår regeringen vil komme med forslag om en samlet løsning af vor pensionslovgivning. Spørgsmålet har været fremme i udvalget; men vi har ikke fået ret meget besked om det. Jeg ved ikke, om den højtærede arbejdsminister kan give nærmere besked nu; men når regeringen har fastlagt sin målsætning for et års tid siden, må man jo gå ud fra, at den har arbejdet med denne målsætning, og man må også gå ud fra, at der kan meddeles noget nyt om denne sag.

Iver Poulsen: De forskellige mindretals forskellige indvendinger, der kommer til udtryk i betænkningen, synes at vise, at de uafhængige så rigtigt, da vi i sin tid afviste at medvirke til gennemførelsen af lovforslaget om Arbejdsmarkedets Tillægspension, idet vor afvisning bl. a. var begrundet med de indvendinger, som medlemmer af de udvalgsberettigede partier nu fremfører. Vi ville ikke medvirke til at lovfæste en fagforeningsdikeret tillægspensionsordning, der trak nye økonomiske skillelinjer i befolkningen; hvis arbejdsmarkedets parter ønskede som led i en overenskomst-aftale at indrette en pensionsordning, ja, så stod det dem ikke blot frit for at gøre det, men det ville blive hilst med glæde fra alle sider. Det forkerte var, at lovgivningsmagten blev blandet ind i spørgsmålet og ordningen lovfæstet, for det betød nemlig, at vi fik endnu en lap på vort allerede overlappede pensionssystem.

De socialdemokratiske medlemmer af udvalget siger i betænkningen, at de ser det foreliggende lovforslag som et skridt i retning af en samlet løsning af befolkningens pensionsproblemer, således at der opnås fuld ligestilling på pensionsområdet; de

[Iver Poulsen.]

finder det endvidere ønskeligt til sin tid, når der er etableret en samordning, at tilstræbe en forenkling i udbetalingerne af pensionsydelse. Ja men det, man laver med lovforslaget her, er kun at gøre ATP-lappen noget større; det gør ikke den forskelsbehandling mindre, som de, der holdes udenfor, udsættes for, og vi tror ikke på, at den ligestilling på pensionsområdet, som de socialdemokratiske medlemmer af udvalget taler om, og som de uafhængige altid har opfordret til, bringes nærmere ved nye lapperier som det foreliggende lovforslag. I hvert fald bliver vejen til den ønskede ligestilling på pensionsområdet mere kringkroget og besværlig, og jeg frygter, den bliver mere langvarig at vandre, end nødvendigt er.

Vi gjorde ved behandlingen af lovforslaget om ATP opmærksom på de meget betydelige administrative besværligheder, loven ville medføre, og vore betænkeligheder har desværre i alt for høj grad vist sig at holde stik. Ved afslutningsdebatten her i tinget den 2. juni 1964 spurgte jeg direkte den højtærede arbejdsminister, om ministeren ikke fandt det urimeligt, at nogle vordende ATP-pensionister skulle betale dobbelt eller tredobbelt pensionsbidrag uden derfor at opnå mere end den almindelige pension. Jeg fik ikke noget svar dengang. Nu har jeg naturligvis bemærket, at det ærede medlem hr. Henry Christensen senere har stillet den højtærede arbejdsminister det samme spørgsmål, og at det ærede medlem fik et svar. Det skete under folketingets sommerferie, så det var i aviserne, jeg læste om det, men så vidt jeg husker, gik besvarelsen bl. a. ud på, at en undersøgelse havde vist, at det kun var så få, vistnok 153, der betalte dobbelt eller tredobbelt bidrag; jeg husker ikke tallet nøjagtigt og vil ikke indestå for, at det er det rigtige, men det var i hvert fald et beskedent tal. Hvis det, at kun så få betalte for meget, virkelig skulle være begrundelsen for at undlade at søge fejlen rettet, finder jeg det meget beskæmmende for den måde, hvorpå vort folkestyre bliver administreret, for det vil jo sige, at der gælder visse regler for de mange, men andre og strengere regler for de få. Det står meget dårligt til vort folkestyre.

Nu sagde den ærede socialdemokratiske

ordfører, hr. Anker Jørgensen, at det havde været unødvendigt at rejse spørgsmålet i udvalget, for man havde overvejet det, men for øjeblikket kunne det ikke løses. Hvis det virkelig kun drejer sig om så få, skulle det vel ikke være nogen vanskelig opgave at løse spørgsmålet og fritage disse få for at betale dobbelt eller tredobbelt pensionsbidrag.

De uafhængige har gang på gang fremsat ønske om en samlet løsning på befolkningens pensionsproblemer, men da vi ikke tror på, at lovforslaget vil bringe os blot et hane-fjed nærmere dette mål, tværtimod, vil de uafhængige stemme imod det ved tredje behandling.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg vil først sige tak for den grundige udvalgsbehandling, som har fundet sted. Jeg vil også gerne takke for den tilslutning til lovforslaget, som er kommet til udtryk.

Jeg kunne have lyst til at indlede med et par bemærkninger i tilslutning til det ærede medlem hr. Chr. Madsens udtalelser vedrørende opsparingen i ATP-fonden. Jeg er ganske enig i det synspunkt, at vi her er inde på noget meget vigtigt, noget, som kan få stor samfundsmæssig betydning. Vi kan vel regne med, at der i det første år af ATPs levetid er opsamlet omkring 300 mill. kr. i fonden. Det betyder, at vi i løbet af et par år har en milliardfond i kraft af denne ordning. Vi har jo meget ofte og meget længe diskuteret økonomiske problemer og opsparingsproblemer her i landet. Jeg tror, den samfundsopsparing, der finder sted i kraft af denne ATP-ordning, kan blive en meget væsentlig faktor på det område. Den vil kunne medvirke til at klare investeringsproblemer og samfundsøkonomiske problemer fremover, og det vil naturligvis i yderligere grad kunne ske i takt med den udbygning, som skal finde sted på den ene eller den anden måde.

Må jeg herudover understrege et par af de forhold, som er nævnt i betænkningen, og dermed gå ind på enkelte af de synspunkter, som de ærede ordførere har fremført.

Der er først det forhold, som de socialdemokratiske medlemmer af udvalget har omtalt, og som jeg selv fremhævede ved min fremsættelse af lovforslaget, nemlig at for-

[Arbejdsministeren.]

slaget må ses som et skridt i retning af en samlet løsning af befolkningens pensionsproblemer. Såvel det konservative folkepartis medlemmer af udvalgets flertal som venstres medlemmer af udvalget har med henblik på en senere ændring henledt opmærksomheden på et spørgsmål, vi tidligere har drøftet her i tinget, nemlig dette, at enkelte medlemmer betaler mere end ét bidrag til ordningen; det ærede medlem hr. Asger Jensen var inde på det her i dag, ligesom det ærede medlem hr. Iver Poulsen nævnte det. Jeg kan for så vidt herom henviser til min fremsættelse, hvori jeg gjorde opmærksom på, at for mig at se var det sådan, at spørgsmålet næppe kunne endeligt afklares på grundlag af en undersøgelse, der spændte over så kort en periode som 6 måneder. Dette er stadig mit synspunkt, og jeg er altså fortsat af den opfattelse, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt grundlag for at foreslå loven ændret på grund af det her omhandlede problem.

At vi skal undgå urimeligheder på dette felt, er jeg da ganske enig i. Imidlertid har det i opbygningsperioden, hvis jeg må kalde den sådan, vist sig, at der er en hel del arbejdsgivere, der har sendt forkerte oplysninger ind. De har ved en fejltagelse sat forkerte numre på og indbetalt dobbelt bidrag. Undersøgelsen har vist, at der her ved er fremkommet en del fejl, som man nu i den daglige ledelse af ATP arbejder med at få rettet. Jeg mener, vi bør vente, til ordningen har været i kraft i noget længere tid, før vi tager det foreliggende materiale op til en samlet vurdering og begynder at indføre særlige regler. Det kan nemlig meget vel tænkes, at en ændring bliver til ugunst for de pågældende, idet man har mulighed for, hvis man i en periode har betalt mere, end man skulle, at få gavn af det senere. Men som sagt, vi er helt opmærksom på spørgsmålet. Der er ikke tale om, at vi vil forsøge at løbe uden om det.

Fra det radikale venstres side er der også her i dag givet udtryk for betænkelighed i anledning af det administrative besvær, som ATP-loven pålægger arbejdsgiverne, især i tilfælde, hvor en arbejdsgiver for samme ansatte skal indbetale til 2 forskellige pensionskasser, og man har i udvalget i samme forbindelse henstillet, at spørgsmålet om en

forenkling af administrationen gennem en koordinering af de forskellige pensionsformer snarest tages op til behandling. Jeg vil hertil sige, at tillægspensionsordningen, således som arbejdsmarkedets hovedorganisationer er gået ind for den, forudsætter en individuel registrering af bidragene til ATP, fordi pensionsydelsen skal stå i forhold til omfanget af den enkelte lønmodtagers tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er den samme problemstilling, der gør sig gældende i forbindelse med dobbeltbetalingen. Det vil altså være vanskeligt på nuværende tidspunkt at foreslå forenklede regler for administrationen af bidragene, men ATPs ledelse har opmærksomheden henvendt på, om der måtte melde sig muligheder for forenklinger i administrationen, og folketingsudvalget skal på besøg i ATP for at drøfte disse ting nærmere med ATPs daglige ledelse.

Specielt med hensyn til tjenestemændene kan jeg helt tilslutte mig tanken om til sin tid, når en samordning af tjenestemændenes efterløn har fundet sted — og det er jo et led i udviklingen, som har mange perspektiver — at tilstræbe forenkling ved en samlet udbetaling af efterlønsydelse.

Venstres medlemmer af udvalget har som nævnt af det ærede medlem hr. Henry Christensen ikke ment at kunne medvirke til gennemførelse af lovforslaget, idet man henviser til de principielle synspunkter, man tidligere har givet udtryk for — synspunkter, som der i øvrigt kan være enighed om — nemlig at der bør etableres en almindelig, hele befolkningen omfattende tillægspensionsordning. Jeg kan for så vidt kun beklage venstres stilling til lovforslaget og gentager, hvad jeg sagde under første behandling, at det er regeringens målsætning, at der gennemføres en samlet løsning af pensionssikringen, altså en almindelig, værdisikret tillægspensionsordning, som også omfatter de selvstændige erhvervsdrivende. Jeg synes, at det foreliggende lovforslag er et skridt i denne retning. Men det er klart, at arbejdet i det udvalg, som den højtærede socialminister har nedsat vedrørende gennemførelse af en almindelig tillægspensionsordning, må gøres færdigt, før et lovforslag derom kan fremsættes, og det er ikke muligt for mig at sige noget om, hvornår det bliver færdigt. Jeg har lige drøftet det med

[Arbejdsministeren.]

den højtærede socialminister, som gør opmærksom på, at man arbejder energisk, og jeg håber derfor ikke, det varer så længe, før arbejdet er fuldført.

Det ærede medlem hr. Adolph Sørensen har i en mindretalsudtalelse i betænkningen udtalt, at han finder det principielt forkert at optage tjenestemændene i tillægspensionsordningen, og at han ikke kan medvirke til at lovgive med tilbagevirkende kraft. Heroverfor vil jeg henvise til de redegørelser, der er givet såvel i bemærkningerne til lovforslaget som i min fremsættelse for baggrunden for lovforslaget om tjenestemændenes optagelse i ATP med virkning fra 1. april 1964. Det fremgår heraf, at det principielt såvel af tillægspensionsudvalget af 1963 som af regeringen udtrykkelig har været forudsat, at tjenestemændene, dersom de ønskede det, senere skulle kunne optages i ordningen på de betingelser og med de rettigheder, der gælder for andre lønmodtagere, som fra ATP-lovens ikrafttræden blev omfattet af ordningen. Jeg synes også, det må være helt naturligt, at der skabes ligestilling på dette felt.

Yderligere vil jeg bemærke, at jeg, uanset hvad man i øvrigt måtte mene om såkaldt lovgivning med tilbagevirkende kraft, ikke kan indse, at der kan anføres reelle betæneligheder ved at give tjenestemændenes optagelse i ATP virkning fra tidspunktet for tillægspensionsordningens ikrafttræden, idet der jo udelukkende er tale om at give en gruppe borgere en stilling, som de selv ønsker, og der er også givet tilslutning fra arbejdsgiverside på dette felt.

Det ærede medlem hr. Chr. Madsen hævder i sin mindretalsudtalelse i betænkningen, at tjenestemændenes optagelse i tillægspensionsordningen på nuværende tidspunkt vil hæmme en udbygning af tillægspensionsordningen for arbejdsmarkedets parter. Tilsvarende synspunkter har det ærede medlem i dag fra denne talerstol givet udtryk for. Så vidt jeg har forstået udtalelsen, tænker det ærede medlem her på spørgs-

målet om forøgelse af pensionernes og af bidragenes størrelse. Jeg tror, det ærede medlem har overset, at Arbejdsmarkedets Tillægspensions ledelse i henhold til lovens § 19 selvstændigt kan forhøje pensionsbeløbene og ændre bidragene. Der er efter min bedømmelse ingen grund til at antage, at optagelse af tjenestemændene, og specielt statstjenestemændene, skulle hæmme udbygningen af ordningen.

Det ærede medlem kom i sine udtalelser også ind på spørgsmålet om forholdet mellem de forskellige pensionistgrupper i tiden efter 1970, da den fulde folkepension er gennemført. Dette spørgsmål må vel betegnes som værende særdeles kompliceret og vil kræve indgående behandling i de kommende år. Det er ikke muligt allerede på nuværende tidspunkt at tage stilling hertil. Den samlede løsning af pensionsordningerne, som det ærede medlem har efterlyst, vil først kunne foreligge efter en videregående behandling af disse omfattende problemer — en behandling, som nødvendigvis må tage nogen tid.

Det ærede medlem hr. Chr. Madsen synes at være af den opfattelse, at tjenestemændene ikke har krav på en forbedring svarende til den forbedring, som de øvrige lønmodtagere i samfundet har fået ved gennemførelsen af Arbejdsmarkedets Tillægspension. Det kan jeg ikke være enig i; jeg synes, det må bero på en misforståelse hos det ærede medlem. I alt fald efter regeringens opfattelse er det helt klart, at tjenestemændene i overensstemmelse med helhedsløsningen har krav på en forbedring svarende til den, der blev gennemført på det private arbejdsmarked.

I øvrigt takker jeg endnu en gang for tilslutningen til lovforslaget.

Chr. Madsen: Kun en lille bemærkning til den højtærede arbejdsminister. Ministeren siger, at jeg har misforstået situationen, idet han går ud fra, at jeg har den opfattelse, at tjenestemændene ikke skal have forhøjelser svarende til dem, som man får på det private

[Chr. Madsen.]

arbejdsmarked. Jeg ved ikke, hvorfor den højtærede arbejdsminister kommer med en sådan udtalelse; han ved da på forhånd, at den har ikke noget med virkeligheden at gøre. Den højtærede arbejdsminister ved jo, at tjenestemandorganisationerne nok selv skulle klare disse problemer uden at behøve at komme her i folketinget og høre, hvordan folketingsmedlemmerne og arbejdsministeren ser på dem.

Det har været fremme i den almindelige debat, at det, som arbejderne fik på det private arbejdsmarked, skulle tjenestemændene have kompensation for, og der har længe været talt om, at tjenestemændene skulle have pension fra ATP-ordningen. Så kom på et senere tidspunkt det lovforslag, vi nu behandler, idet tjenestemændene var blevet enige om, at de ville ind under ATP-ordningen. Alt dette er selvfølgeligheder; men jeg tror — som jeg sagde i mit første indlæg — at man i den oprindelige ATP-kommission har haft den opfattelse, at tjenestemændene ikke skulle ind under ordningen, før man fik gennemført den fulde folkepension til alle; i den tid, indtil denne ordning kom, kunne tjenestemændene let forlange kompensation for det, som arbejderne på det private arbejdsmarked fik.

Når jeg nu er i gang, vil jeg gerne stille et spørgsmål til den højtærede arbejdsminister. Der er allerede kommet nogle hundrede millioner kroner ind i fonden; kan arbejdsministeren give meddelelse om, hvordan disse penge er udlånt, og hvor hurtigt de bliver udlånt, efter at de er kommet i fondens kasse?

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Hvad angår det sidste spørgsmål, som det ærede medlem stillede til mig, kan jeg ikke konkret oplyse, på hvilken måde de penge, der er indgået i fonden, er anbragt. Der er — som det ærede medlem vil vide — ganske bestemte regler i loven om pengenes anbringelse, og det er overladt til styrelsen at træffe beslutning herom.

Hvad det angår, at jeg skulle have misforstået det ærede medlem med hensyn til tjenestemændenes stilling, synes jeg ikke, der er meget at misforstå, når man ser de synspunkter, som det ærede medlem i betænkningen har givet udtryk for. Dér gør

det ærede medlem jo klart opmærksom på, at tjenestemændene i forvejen har en pensionsordning, og at meningen med ATP-ordningen var at klare problemerne for andre lønmodtagere. Dette er ikke rigtigt; i alle tilfælde er det en sandhed med modifikation, når det anføres, at man først i tillægspensionsudvalget og senere i regeringen ikke har været indstillet på at tage tjenestemændene med.

Allerede ved ATP-forslagets fremsættelse blev der klart gjort opmærksom på, at vel man ikke på daværende tidspunkt indstillet på, at tjenestemændene skulle omfattes af ordningen, men der var allerede i ATP-udvalget, hvor arbejdsmarkedets organisationer var repræsenteret, fuld enighed om, at for så vidt der ikke gennem de forhandlinger, som skulle finde sted med finansministeriet, kunne opnås enighed om en eller anden form for kompensation — idet man var klar over, at tjenestemændene skulle have det samme som andre lønmodtagere, der var omfattet af helhedsløsningen — kunne tjenestemændene, hvis de ønskede det, blive omfattet af ATP på samme vilkår som andre lønmodtagere, der gik ind i ordningen fra dennes start. Dette synspunkt har tjenestemændene — for mig at se af helt naturlige grunde — sluttet op om, ikke blot fordi de synes, det er en bedre ordning end en kompensation, men også fordi det er et led i en udvikling, som kan føre til — og som vi går ud fra vil føre til — den samordning af folkepension, tillægspension og tjenestemandspension, som man har i Sverige. Dette er baggrunden for, at tjenestemændene har taget det standpunkt. Men som sagt har der været fuld enighed derom lige fra starten.

(Kort bemærkning).

Chr. Madsen: Jeg tror nok, jeg husker helt rigtigt, når jeg nu siger, at det folketingsudvalg, der var nedsat til behandling af det oprindelige ATP-forslag, blev enige om, at det, der stod i betænkningen med hensyn til tjenestemændene, rettede man sig efter.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Det sidste kan jeg ikke være uenig med det ærede medlem i, for det er netop det, vi gør.

[Arbejdsministeren.]

Der stod nemlig i betænkningen, at tjenestemændene kunne blive omfattet af ATP-ordningen, for så vidt de ønskede det; det har de givet udtryk for at de gør, og ergo er der kommet et lovforslag herom.

Hermed sluttede forhandlingen.

§ 1, ændringsforslaget og § 2, således ændret,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (From): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod lærermangelen i folkeskolen.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 81) findes i tidenden sp. 2881, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 587).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Dupont: Med den fyldige betænkning, der er afgivet af udvalget, skulle det synes nødvendigt at bruge mange ord her ved lovforslagets anden behandling, særlig når det tages i betragtning, at der er enighed i udvalget om at indstille lovforslaget til vedtagelse i uforandret skikkelse.

Det er mig imidlertid meget om at gøre at få ét forhold fremdraget; det er spørgsmålet om de forholdsvise lave klassekvotienter, der er tale om i en del af landsbyskolerne, de private skoler og den såkaldte lille skole. Sidstnævnte reklamerer endog med, at den lettere er i stand til at gennemføre

en progressiv undervisningsform i kraft af den lave klassekvotient. Uden at jeg vil beskyldes for at ville disse skoler til livs, har jeg i udvalget fremdraget disse forhold, idet jeg er af den opfattelse, at det ikke kan være rimeligt, at folkeskolen alene skal bære lærermangelen byrde i form af en rationering, der betyder op til 30 børn i klasserne og dermed forringede muligheder for en effektiv og god undervisning. Det bør tilstræbes, at såvel de private som de landsbyordnede skoler sammen med den øvrige offentlige skole er med til at afhjælpe lærermangelen. Da det desuden vil vare mange år, inden vi har afhjulpet lærermangelen, ville det ikke være urimeligt, om der i dette stykke blev tale om solidaritet.

Det har været fremhævet, at vi bør være de private skoler taknemlige for den pionergerning, de ofte udfører med hensyn til fremskridtet inden for skolen. Jeg er vidende om, at den offentlige skole har mange lærere, der også gennemfører forsøg og en progressiv undervisning. Hvis folkeskolen havde de samme muligheder som den private skole i form af lave klassekvotienter, er jeg ikke i tvivl om, at Danmarks lærere i endnu større grad ville gennemføre forsøg og en endnu stærkere individualistisk undervisning. Det kræver imidlertid ikke alene lave klassekvotienter, men også en bevågenhed over for disse tanker fra statens og fra kommunernes side, ligesom forældrene bør interessere sig for dette forhold. Der er ingen tvivl om, at dersom forældre i øget tal vil stå sammen med lærerne omkring gennemførelsen af reformer, da vil man gennem kontakten mellem hjem og skole have mulighed for at praktisere den lille skoles atmosfære også i den store skole.

Jeg ved vel, at det fra ministeriets side påpeges, at de private skoler i større udstrækning anvender ukvalificeret arbejdskraft eller faglærere, ligesom klassekvotienten er nogenlunde ens i realafdelingerne for de to skoleformer. Det er jeg klar over, men dér, hvor den progressive skoleform skal sætte ind, dér, hvor forældreinteressen også i folkeskolen skal koncentrere sig, er fra 1. til 7. klassetrin, og det er her, købstæder og omegnskommuner bærer den største byrde ved rationeringen.

Det skal ikke glemmes, at selv om man kan fremvise en gennemsnitlig klassekvo-